

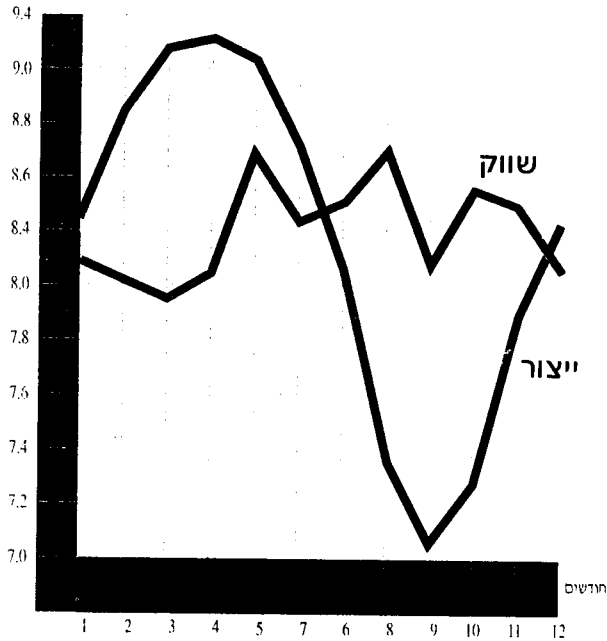
חלב חורף-קיץ

מוצרי החלב נחשבים למוצרי יסוד בעלי ביקוש די קשיח וצריכה לאורך כל השנה, עם נטיה לביקושים גדולים יותר בקיץ. גם ייצור החלב מתפרש על פני כל השנה, אבל עם נטיה הפוכה לייצור מוגבר דוקא בחורף, עונה בה הייצור מתבצע יותר ביעילות, בהתאם לתנאי האקלים בארץ.

את הפער גישרנו באמצעות ייבוש עודפי חלב בחורף לאבקה כחושה, ושיחזור בקיץ לחלק מהמוצרים.

הפערים בין עקומת הביקוש של הצרכנים לבין התפלגות הייצור של החלב הגולמי הלכו וגדלו, הן מסיבות מקצועיות/כלכליות, והן מעידוד סמוי של תנובה שגישתה הבסיסית היתה שהייצור ברפתות צריך להתבצע ביעילות המירבית ואילו התעשייה תדע להסתדר עם גישור העונות (כנראה, גם הרוויחה מאד מתהליך הייבוש והשיחזור).

חורף 1996 מאופיין בכמויות שיא של ייצור חלב שנתקל בשיווק נסוג והתוצאה, יצירת מלאים עצומים של אבקת חלב, חמאה וגבינות קשות ובימי הפסח אף נשפכו 5 מליון ליטר חלב עודפים. מנגד מורגש מחסור בחלב גולמי בקיץ, שיש לו חשיבות שיווקית בשמירת הטעם האחד של מוצרי חלב לאורך כל השנה. גורמי התכנון התחילו ללחוץ חזק, לפעול לשינוי עקומת הייצור והתאמתה לביקושים בשוק.

* התפלגות חודשית של סה"כ שיווק חלב ומוצרי לעומת התפלגות החודשית בייצור החלב (ממוצע 5 שנים אחרונות) בקיזוז השפעת השונות באורכי החודשים.

שלוש סיבות נמנות על הצורך בשינוי המגמה:

1. עלות ייבוש החלב בחורף ושיחזורו מחדש בקיץ.
2. הצורך בשמירת "טעם אחיד" לאורך כל השנה, בכל המחלבות.
3. חשש שמשרד האוצר יפעל לייבוא אבקת חלב זולה מחו"ל, במקום הייצור המקומי.

יצרני החלב הסכימו עם הצורך בשינוי המגמה, כיון שזה תואם את צרכי השוק ממנו אנחנו מתפרנסים. שינוי זה יכול להתבצע בהדרגה ובשלבים, כיון שצריך להתאים את עקומת ההמלטות ולבצע השקעות ממשקיות שיתמכו במעבר לייצור של יותר חלב בקיץ.

קשיים מקצועיים וכלכליים משמעותיים עומדים בפני התהליך:

1. ייצור החלב בקיץ יותר יקר.
2. תנובת החלב היומית לפרת הקיץ נמוכה יותר.

3. קשיי התעברות גדולים באזורים רבים בארץ.
4. תנובת חיים נמוכה ותחלופה גבוהה לפרת קיץ.
5. בעיות בריאות.

מועצת החלב דנה בנושא במספר ישיבות, עם ויכוחים שהגיעו לטונים גבוהים ואפילו צורמים. אנחנו מרגישים שבקרב השותפים לענף, מחלבות, משרדי ממשלה ומועצת החלב אין הבנה מספקת לקשיים המקצועיים והם לוחצים לשינוי מהיר תוך הפעלת שיטת פרס/קנס די דרקונית. בלחץ הזה הם עלולים להשיג תוצאה הפוכה שבסופו של דבר הייצור בקיץ ירד!

עקרונות השינוי נראים כך:

1. עקומת התפלגות הייצור ב-1977 תהיה דומה לזאת שהיתה ב-1995!!
2. יצרנים שייצרו פחות ממכסתם בחורף ויהיו בעודף מקביל בקיץ יקבלו פרס של 20 אג' לליטר (עד 10% חריגה).
3. יצרנים שיחרגו בחורף מעל ל-4% על חשבון הקיץ ישלמו קנס של 15 אג'; ב-1998 המספרים יהיו 2% חריגה 30 אג' קנס, בהתאמה.
4. תוקם קרן לעידוד הצינון ושיפורים ממשקיים.
5. תוכבד היד על החריגה בייצור, הן בחורף והן בקיץ.
6. תוקם ועדת מעקב שתביא גם המלצות להמשך התהליך.

אכן, צעדים רבי-משמעות העלולים לצערנו להשיג גם תוצאה הפוכה, כך שיהיה מחסור בחלב בקיץ. כי זאת לדעת, כדי לייצר יותר חלב בקיץ, ברמה הארצית, אין ברירה אלא לחרוג גם בחורף, לפחות בשנים הראשונות.

ההמלצות המיידיות שלנו הן:

- א. יש לבצע בדיקה כלכלית/מקצועית בכל רפת על הכדאיות הכוללת של יותר ייצור חלב בקיץ.
- ב. עיקר הנטל יהיה בדחיית הזרעת העגלות לחודשים יולי-אוקטובר - בכל שנה.
- ג. שיפור התנאים הממשקיים: יותר צל, מניעת קרינה, מים זמינים, הזנה נכונה, צינון ואוורור, וכו'.
- ד. יש להימנע מחריגת חורף - התמורה אינה מכסה, אף לא את הוצאות ההזנה.

יש חשיבות רבה שאנחנו, יצרני החלב, נספק את מלוא הצריכה המקומית בכל עונות השנה. עלינו להעריך בהדרגה ובתכנון מוקדם לייצור חלב יעיל, כלכלי, ובהתאם לצרכי השוק. ההתאחדות יחד עם מערכת ההדרכה בשה"מ יושיטו את העזרה המקצועית הנחוצה.

יוסי מלול

תמונת השער: תמונה עצובה - משק החלב האחרון במוצא בואך ירושלים פורק במסגרת הרחבת הכביש והמחלף. רופא "החקלאית" ד"ר דה-לנגה היה שם והנציח את הוצאת הפרה האחרונה - סוף פסוק.